

Yasuni ITT izan da iraunkortasunaren abuztuko albistea

Ekuadorrek uko egiten dio Yasuni izeneko eskualdean lurpean datzan petrolio ateratzeari eta trukean munduko herrialde aberatsenek ordainduko diote erregaia hustiatuz kobratuko lukeen dirutzaren erdia, horra abuztuaren 2an sinatu zen itunaren mamia. Mugarriztat markatuta geratuko da garapen iraunkorraren historian.

YASUNI PARKE NAZIONALA 9.820 kilometro karratutan hedatzen da, Ekuadorrek ekialdetik Perurekin muga egiten duen eskualdean. Amazoniako paraje honek dauka irabazita bioaniztasunaren munduko saria: hektarea bakoitzean izaki bizidun ezberdin gehiago dago hemen beste inon baino, Europa osoan baino haboro. Abuztuan marka berria ezarri du, ekologiararen eta garapen iraunkorraren aldeko mugimenduen ekinez lortu delarik Yasuni ITT nazioarteko fideikomisoa sortzea.

Ia hiru urteko negoziaketaren ondoren, Ekuadorreko estatuaren izenean María Fernanda Espinosa ministroak sinatu zuen ituna Alemaniako Bonnen, klimaren aldaketaren inguruan burututako biltzarrean. Garapen iraunkorraren alde ari diren erakunde batzuek honela izendatu zuten sinatutakoa: "Ekimenak paradigma aldaketa dakar, baliabide naturalen erabilera arduratsua ezartzen duelako".

Yasuni ITT akordioak funtsean bermatzen du Ekuadorrek lurpean utziko dituela, erauzi barik, eskualde horretan omen dauden 846 milioi tona petrolio, ordainetan Nazio Batuen Erakundeak PNUD funtsaren bidez kudeatuko duelarik munduko herrialde aberatsek ondoko urteetan emandako 3.600 milioi dolar iristea Ekuadorrera. Hau da,

Ekuadorrek eskuratuko du petrolio hori ustiatuko balu irabaziko lukeenaren erdia. Oraingo Alemanian, Belgika, Italia, Espainia eta Europar Batasunak berretsi dute beren parte hartzea.

Yasuni ITT (hiru hizkiok eremu geografikoa laburbiltzen dute, Ishpingo, Tambococha eta Tiputini ibaien inzialekin) itunak onura handiak ekartzea espero dute sinatzaileek. Hasteko, petrolio hori gutzia lurpean geratzeak esan nahi du atmosfera 407 milioi tona karbono gutxiagok kutsatuko dela; gutxi gora behera urtean Frantziak edo Brasilek isurtzen dutena adina.

Bigarrenik, munduko bioaniztasunik ugariena daukan Yasuniko natur ondasuna babestuko da, nazioartetik iritsitako dirutzak Ekuadorreko beste eskualde batzuetako egoera hobetzen laguntzarekin batera. Hirugarren, baliabidez aberatsa izanik txirotasunean itota bizi den Amazoniako egoera soziala hobetzea espero da. Azkenik, energia kontsumo eta garapen mailako ereduak aldatzen lagundu dezake Yasuni ITT itunak.

Amazoniako jatorrizko jendeentzako ere garrantzia berezia izan behar du. Huaorani etniako jendeak azken hamarkadotan presio handia jasan du oihanera zura, mineral eta petrolio bila iritsitako kanpotarren

Yasuni eskualdea Kito hiriburutik 250 kilometro dago, Ekuadorreko ekialdean. Bere ia 10.000 kilometro koadroak (Nafarroaren azalera) Biosferako Erreserba izendatu zituen UNESCOk 1989an. Oihan tropikalak estaltzen du. Munduan ez da beste txokorik hektareako hemen baino bioaniztasun handiagoa denik, ugaztun, xomorro, anfibio, txori eta landaretan. Huaorani jendea (Wao-rani edo Waodani izenez ere ezagutua) bizi da lurraldeotan, 4.000 inguru, batzuek beren borondatez isolatuak. Yasuni ITT hitzarmenak bermatu beharko litzuke huaoranitarren bizimodua eta eskualdeko oihan joria urte gutxitan ez suntsitzea. "Yasuni" hitzak bertatarien hizkuntzan "lur sakratua" esan nahi omen duenez, Ekuadorreko presidenteorde Lenin Morenok 2010ean gaztelaniaren akademiari eskatu dio onartu dezan "yasunizar" hitza honako esanahiarekin: naturaren defentsan borrokatzea.

esku. Huaoranien arteko gutxienez bi tribuk, Tagaeri y Taromenane jendeak, zuriekin harremanik edukitzeari uko egin dio. Itunak horien eskubideak zaintzea biltzen du.

Sinatua, garrantzi handikoa izanagatik ere, marko orokorra besterik ez da. Orain horren zehaztapenak lotzen ahalegintzen dira urteotan Amazoniako bertatiarrekin elkarlanean aritu diren politikari eta intelektualak, hala nola Alberto Acosta eta Fander Falconi diputatu eta ministro ohiak, edo Joan Martinez Alier irakasle katalana, ekologia politikaren teorialari eta lider ezaguna. Ekuadorreko agintariek, presidentek nabarmenki, ituna sinatu bitartean egindako atzera-aurrerak daramatza erne egotera.

Ekologista infantil ala aitzindari?

Rafael Correa presidentek ezusteko galanta eman zien iazko abenduan Yasuniko itunaren bultzatzaileei. Klimaren aldaketari buruzko Kopenhageko biltzarrean sinatzekotan zen munduaren aurrean, baina ez bakarrik sinatzeari uko egin baizik eta kristorenak eta bi esan zituen sustatzaileen kontra. Hala nola, Ekuadorren aurrerapenaren etsai nagusia ez zela eskuina, "ekologismo infantil" delakoa baizik.

Correaren erasoek behartu zituzten Fander Falconi kanpo arazoeta-

zatzea herrialde txiroei baldintzak ezarri, kolonialismo era berri bat da”, idatzi du Acostak.

Orobat ez zaio Acostari onargaria iruditzen REDD proposamena, oihanen eraztea eta hondatzeagatik isurien gutxitzea alegia. Nazio Batuek sustatzen duten programa honen bidez herrialde aberatsek bultzatzen dute edozein zuhaitz landaketa mota, jatorrizko oihanak eraitsi eta zuhaitz monolabore kaltegarriak ugarituz.

Acostak aipatzen dituen arrisku horiek guztiak bere eginaz ere, askoz baikorrago idatzi du Joan Martinez Alierrek *Sin Permiso* gunean: *En Ecuador la Iniciativa Yasuni ITT se encamina al triunfo*. Martinez Alierrek, hala ere, aitortu du ezin duela oso ondo ulertu zein joko egin duen Correa presidentea, batean ezker ekologistari egurra emanez eta hurrengoan ituna sinatuz.

Bai azpimarratu du Martinez Alierrek Ekuadorren gai honen inguruan gertatu den gauza bitxia: hemen ez dira indarrak lerrokatu munduan askotan gertatzen den legez ezkertiarak eta ekologistak alde batetik eta eskubia bestetik, Ekuadorren Correa “ekologista infantilen” kontra zaunkaka ari zenean eskubiko komunikabideek defenditu omen zuten Yasuni ITT.

Bada azken eragozpen bat itunarentzako. Alegia, hortik aterako ez duten petrolio konpainiek beste nonbait erazi dezaketela. Martinez Alier zaharrak baikor izan nahi du honetan ere: Yasunikoa eredu gerta liteke Amazonia osorako, Indian eta Txinan ikatz meategiak dauzkaten eskualdeetarako, Niger deltarako... ■

ko ministroa eta Alberto Acosta legebiltzarreko presidentea beren karguetatik dimititzera. Ez ziren nornahi, Rafael Correa ezkertiarra agintera eraman zuten Pais mugimenduaren sortzaileak baino. Abendutik hona gauzak aldatu dira, antza, baina Yasuni ITT aurrera atera dadin urte luzez lehiatu direnek motiboak dituzte Correak bihar edo etzi iritzia alda dezakeela beldur izateko.

Alberto Acostak garbi adierazi du hurrengo urratsak zeintzuk izan behar duten. Hasteko, Correa presidentea publikoki berretsi behar du bera agintean deno ez dela ustiapenik izanen ITT eskualdean. Yasuniren mugen inguruan ere galarazi behar ditu petrolio bilaketak. Ingaruko ustiapenentarako egin diren

errepideek sortu dituzten kalteak gertutik zaindu behar ditu. Isolatutik jarraitzea erabaki duten indigenen eskubideak zorrotz bermatu behar ditu. Yasunik dauzkan beste arriskuak ere, funtsean errepide handiak, basogintza legez kanpokoak, kontrol gabeko kolonizazioa eta turismo ilegala, kontrolpean hartu behar ditu. Eta saiatu mugaz bestaldeko eremuetan Peruk antzeko urratsak egin ditzan.

Bi arrisku nagusi ikusi ditu Acostak saihestu beharrezkoak. Gerta bilitateke Yasuni ITTren letra tikiak idazterakoan nazioarteko finantza-zioa lotzea edo karbono isurketen merkatuarekin edo Ekuadorren kanpo zorrarekin. “Karbonoaren merkatua, hau da, isuriak komertzial-

ZINKUNEGI
OPTIKA

Garantia.

Egunez egun zure konfiantza geureganatzen dugu, produktu berriak eta zerbitzu berriak etengabe bilatuz.

Hernani, 23 · 20004 Donostia · T. 943 420 624
info@zinkunegioptika.com · www.zinkunegioptika.com

